

Enligt sändlista

BILDANDE AV *Storklockens naturreservat*

Objektnummer	2046369
Län	Västernorrland
Kommun	Örnsköldsvik
Socken	Anundsjö
Fastighet	Del av Anundsjö Prästbord 1:1 Fastighetsbildning pågår
Markägare	Staten genom Naturvårdsverket.
Förvaltare	Länsstyrelsen
Lägesbeskrivning	Cirka 3 kilometer söder om Bredbyn.
Mittpunkt	x: 656087,0 y: 7036500 (SWEREF 99)
Areal [hektar]	46,4
Prod skogsmark [ha]	34,6
Naturtyper [ha]	Granskog 13,4 Tallskog 11,5 Hällmarksimpediment 10,8 Barrblandskog 6,9 Barrsumpskog 1,8 Sumpskogsimpediment 1 Lövblandad barrskog 1

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att de föreskrifter som framgår av detta beslut ska gälla beträffande naturreservatet.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken gäller från den dag de vinner laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller från kungörelsedatum även om beslutet överklagas.

I enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan.

SYFTE

Området skyddas i syfte att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Närmare bestämt brandpräglade skogsmiljöer, hållmarksimpediment, och partier med mer eller mindre fuktig grannaturskog. Var och en av naturtyperna rika på sina kännetecknande strukturer, såsom solbelyst gammal död ved i de brandpräglade delarna och rikliga mängder död ved i olika nedbrytningsstadier i grannaturskogen.

Syftet ska uppnås genom aktiva insatser i form av naturvårdsbränningar, eller motsvarande mekaniska åtgärder för att gynna de mycket gamla överståndartallarna, i områdets talldominerade delar. De grandominerade delarna av området ska utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer.

Syftet är även att, inom ramen för ovannämnda syfte, hålla området tillgängligt för allmänheten.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad, mast eller annan anläggning.
- 2 bedriva täkt, anordna upplag, borra, spränga, schakta, gräva, utfylla, tippa eller på annat sätt skada mark eller block.
- 3 bedriva skogsbruk; att avverka eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna, träd och buskar, samt att utföra annan skogsvårdsåtgärd.
- 4 anlägga väg, stig eller spång.
- 5 uppföra byggnad (även till- eller ombyggnad), mast, eller annan anläggning.
- 6 dika, dikesrensa eller dämna.
- 7 sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödningsämnen.
- 8 inplantera djur, växter eller andra organismer.
- 9 framföra motordrivet fordon. Förbudet gäller inte snöskoter på snötäckt mark samt vid uttransport av fällda älgar, björnar och annat högvilt, varvid risken för skador på mark och vegetation ska minimeras.
- 10 upplåta mark för militär övningsverksamhet.
- 11 uppföra jaktorn utan länsstyrelsens tillstånd.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla intrång enligt 7 kap. 6 § miljöbalken.

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

- 1 upphuggning och markering av reservatsgränsen.
- 2 uppsättning och underåll av informationstavlor.
- 3 eventuella kontrollerade naturvårdsbränningar med eventuella därtill hörande åtgärder för att upprätthålla säkerheten, som exempelvis selektiva huggningsingrepp och anläggande av mineraljordssträngar. Alternativt begränsade selektiva brandhärmande huggningar i naturvårdande syfte. Föreskriften gäller inte hela reservatet, se bilaga 1.
- 4 undersökningar av mark, vegetation och djurliv, samt markering av därtill hörande ytor.
- 5 avlägsnande av eventuella främmande arter.
- 6 igenläggningar av diken med därtill hörande avverkning av buskar och träd längs med dikeskanterna. Igenläggningarna ska ske enbart om omgivande markägares fastigheter ej riskerar att påverkas av förhöjda vattennivåer.
- 7 eventuellt uppförande och underhåll av rastplats/raststuga och därtill hörande stig.
- 8 anläggning och underhåll av stigar och spänger.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 fälla eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna, träd och buskar.
- 2 plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort mossor, lavar eller svampar, med undantag för plockning av icke fridlysta matsvampar och marklevande färgsvampar.
- 3 genom grävning eller på annat sätt skada mark eller block.
- 4 insamla eller föra bort insekter eller andra ryggradslösa djur.
- 5 klättra i boträd eller på annat sätt medvetet störa eller skada djurlivet.
- 6 framföra motordrivet fordon. Förbudet gäller inte snöskoter på snötäckt mark.
- 7 uppföra anläggning, såsom vindskydd, koja, bänk, spång, stängsel, ledning, mast eller torn.
- 8 sätta upp skylt, tavla, affisch eller göra inskrift.
- 9 genomföra tävlingar, lägerverksamhet eller andra arrangemang utan länsstyrelsens tillstånd.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bedrivande av renskötsel, inklusive exempelvis snöskoterkörning, i enlighet med bland annat rennäringslagen (1971:437) och

terrängkörningsförelöningen (1978:594).

Tillstånd enligt förelökrift C9 kan innebära att undantag ges från flera förelökrifter. För verksamheten gäller att eventuell åverkan inte annat än alldeles obetydligt får påverka de värden som reservatet syftar till att bevara.

Förelökrift C5 ska inte hindra ringmärkning av fågel i enlighet med övrigt regelverk. Länsstyrelsen kan ge tillstånd för vetenskapliga undersökningar som innebär någon form av markering, fällfångst eller annan åverkan, under förutsättning att denna åverkan inte annat än alldeles obetydligt påverkar de värden som reservatet syftar till att bevara. Vetenskapliga undersökningar som inte innebär markering av provytor eller annan åverkan är tillåtna i reservatet. Vidare ska förelökrifterna inte hindra att i vetenskapligt syfte ta minsta möjliga mängd belägg för artbestämning av exempelvis svampar eller insekter. Observera dock att insamling av vissa arter även kan vara reglerad i artskyddsförelöningen (2007:845).

Förelökrifterna ska inte hindra de åtgärder som krävs för att bekämpa okontrollerad brand i reservatet. All sådan bekämpning bör ske med så skonsamma metoder som möjligt och därmed största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

I enlighet med 2 § förelöningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., ansvarar länsstyrelsen för förvaltningen av reservatet. Förelökrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som anges ovan under B och vars utförande beskrivs närmare i skötselplanen.

Förelökrifterna under C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte nyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Områdesbeskrivning

Naturresevatet är beläget på Storklockens nordvästra sida, ungefär tre kilometer söder om Bredbyn. Högsta kustlinjen (HK) löper på cirka 270 meters höjd över havet genom området. Ovanför HK finns en intakt, trädbevuxen kalott täckt av osvallad morän. Under HK breder hällmarker ut sig, kalspolade av Yoldiahavet – en tidig version av Östersjön som följde direkt efter inlandsisens avsmältning. Berggrunden består av granit.

Området domineras av en naturskogsartad, bitvis tydligt brandpräglad, tallskog. Inom dessa partier är dock tillgången på död ved onaturligt låg, enstaka träd har bläckats med yxa och man kan fortfarande finna enstaka stubbar, troligen från äldre tiders dimensionsavverkningar. Bitvis är dock mängden död tallved större. Reseivatet är generellt rikt på mäktiga tallöverståndare, inte minst i fuktigare partier. I anslutning till den västra bäckravinen står den 400 år gamla Prästbordstallen, som med en omkrets omkring 300 centimeter är en av länets grövsta tallar. Det finns ett stort inslag av hällmarksimpediment inom området, med ofta god tillgång på knotiga gamla tallar omgivna av tjocka renlavsmattor. Även här finns en del gamla avverkningsstubbar, samt en mindre mängd gammal solexponerad död tallved på vilken det bland annat växer dvärgbägarlav (NT*).

Inom de fuktigare partierna domineras trädsnittet av gran med inslag av grova lövträd

såsom asp. Där är tillgången på stående samt liggande död ved av hög kvalitet god, liksom lågakontinuiteten. Exempel på arter som påträffats inom dessa partier är ullticka, tallticka, granticka, lunglav (samtliga NT*) samt lappticka (VU*). Ovanstående arter är knutna till naturskogsartade skogar, både tall som gran, med grova dimensioner av både stående och liggande träd, samt död ved i olika nedbrytningsstadier.

Det finns inga kända kulturhistoriska lämningar inom området, men just söder om reservatet finns fäbodlämningen Gammbodarna 186:1 och 4, Anundsjö 45:1.

*) Hotkategorier enligt 2015 års rödlista: VU=sårbar, NT=nära hotad.

Ärendets beredning

Storklocken inventerades under senare delen av 1960-talet av Lars Guvå (Naturvårdsinventering i Västernorrlands län, Del 1 Ångermanland: Nolaskogsdelen, 1970). Området beskrivs ha ett intressant trädbestånd med ett flertal stora granar och tallar, däribland Prästbordstallen vars dimensioner gör den till en av länets grövre.

Området har under en lång tid skyddats i form av frivillig avsättning hos den tidigare markägaren, egendomsförvaltningen vid Härnösands stift. Länsstyrelsen bedömde dock att skyddet borde vara av mer permanent karaktär, samt att Prästbordstallen borde förklaras som naturminne.

Området är sedan 1991 registrerat som naturvårdsobjekt 84010 vid länsstyrelsen. Storklocken ingår inte i Örnsköldsviks översiktsplan för vindkraft från 2007. Området omnämns dock i den övergripande översiktsplanen från 2012, som ett naturvårdsobjekt med värdefull gammelskog. Det ingår även i ett friluftsområde, Olympiaområdet-Huvsjöterrängen i Bredbyn, där kommunen önskar samråd vid skogsbruksåtgärder. Några mer specificerade intressen finns inte redovisade för området.

2016 förvärvades området av Naturvårdsverket (NV-06371-16). Det ingick i det så kallade ESAB-paketet där staten erbjöd de stora skogsägarna (bolag, stift, allmänningar) mark från Sveaskog i utbyte mot områden som planerades bli naturreservat.

Storklocken ligger inom Vilhelmina Södra samebys vintermarker.

Reservatet innefattas även av ett riksintresse för skyddade vattendrag, närmare bestämt Moälven med tillhörande käll- och biflöden.

Under remissbehandlingen har digitalt underlagsmaterial från mineralrättsregistret kontrollerats. Inga förfallna, beviljade eller ansökta undersökningstillstånd har påträffats. Därvid finns inga motstående intressen eller andra försvårande omständigheter.

Remissyttranden har inkommit från Skogsstyrelsen samt Härnösands stift. Ingen instans motsätter sig reservatsbildningen.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har beaktat de vid remissförfarandet inkomna synpunkterna genom bearbetning av beslutet och skötselplanen, samt genom kontakter med en del av dem som har lämnat synpunkter. Stiftet önskar att Länsstyrelsen Västernorrland tar del i den samfällighetsförening vars väg leder ut till reservatet.

Storklockens naturreservat är rik på en mängd skogsbiologiskt viktiga strukturer som äldre träd och död ved, som är ovanliga i dagens av skogsbruk präglade landskap. Området har sedan gammalt påverkats av huggningar men sedan lång tid tillbaka har ytterst få skogsbruksåtgärder vidtagits. Frånvaron av skogsbruk är en förutsättning som har möjliggjort nybildningen av ovan nämnda skogsbiologiskt viktiga strukturer. Storklockens skogar är brandpräglade men till följd av den effektiva skogsbrandsbekämpningen riskerar nu skogen att bli allt mer sluten. Detta gör att betingelserna för arter (exempelvis reliktböck) knutna till öppna, varma och ljusa miljöer som är typiska för brandpräglade skogar, med tiden kan försämrats.

Naturvärdena i området är oförenliga med konventionella skogsbruksmetoder och annan exploatering. Genom naturreservatsbildning undanröjs dessa hot och förutsättningarna för bevarande av naturskogsmiljön, med dess strukturer och därtill hörande arter, förbättras.

Ett centralt mål är att långsiktigt upprätthålla brandprägel i de talldominerade delarna av skogen, till fördel för bevarandet av organismer knutna till sådan miljö. Området ligger dock inte inom någon av länets 5 prioriterade bränningslandskap (länsstyrelsens rapport 2015:3) och bedöms därtill i dagsläget svårt att bränna på grund av avsaknaden av naturliga gränser för bränningsobjekt. Det långa avståndet till vatten är ytterligare en omständighet som komplicerar en eventuell naturvårdsbränning.

I den händelse en hotad art påträffas eller kunskapsläget ändras för en i dag känd art i reservatet, och det långsiktiga bevarandet av arten inte bedöms tryggat med nuvarande förvaltningsinriktning, skulle det kunna finnas skäl att utfärda en dispens som möjliggör åtgärder nödvändiga för arten. Sådan eventuell dispens bör motiveras av aktuell, välgrundad biologisk kunskap. Vidare bör eventuella åtgärder långsiktigt följas upp och berörda delar dokumenteras före och efter åtgärd. En eventuell dispens förutsätter att särskilda skäl föreligger i enlighet med miljöbalken 7 kap. 7 §, vilket innebär att åtgärderna måste vägas mot de värden som utgjort grund för tillkomsten av detta områdesskydd.

Med stöd av föreskrift B5 kan främmande arter avlägsnas. Att sådana arter inte är önskvärda är i enlighet med den grundläggande tanken om att skydda naturmiljöer. Det ges också uttryck för i föreskrift A8 som hindrar införsel av individer, och i Skogsstyrelsens regelverk som anger att contorta-tall inte får planteras inom en kilometer från naturreservat och nationalparker. Således är det väl motiverat att kunna avlägsna främmande arter.

Länsstyrelsen bedömer att området signifikant bidrar till uppfyllandet av miljömålet "Levande skogar". Urvalet av reservatet har gjorts i enlighet med de nationella och regionala strategierna för formellt skydd av skog från 2005.

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med

kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3:e och 4:e kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25§ miljöbalken att det för att skydda och bevara ovanstående naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området och förordna om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill klaga över detta beslut ska skriva till regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, postadress: Länsstyrelsen, Enheten för skyddad natur, 871 86 Härnösand.

Skrivelsen ska ha kommit in inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Nils Bodin, telefon 0611 - 34 91 21, nils.bodin@lansstyrelsen.se.

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Post- och Inrikes Tidningar, samt i Örnsköldsviks Allehanda. Den dag kungörelsen varit införd i ortstidning anses berörda ha fått del av beslutet.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har även länsjurist Therese Flodin, planhandläggare Åsa Björn, samt Torbjörn Engberg, enhetschef vid Enheten för skyddad natur, deltagit.

Gunnar Holmgren
landshövding

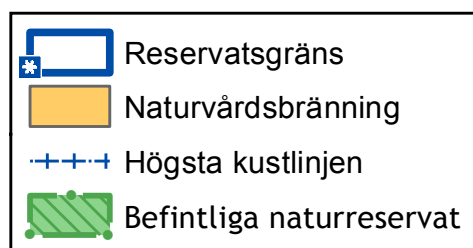
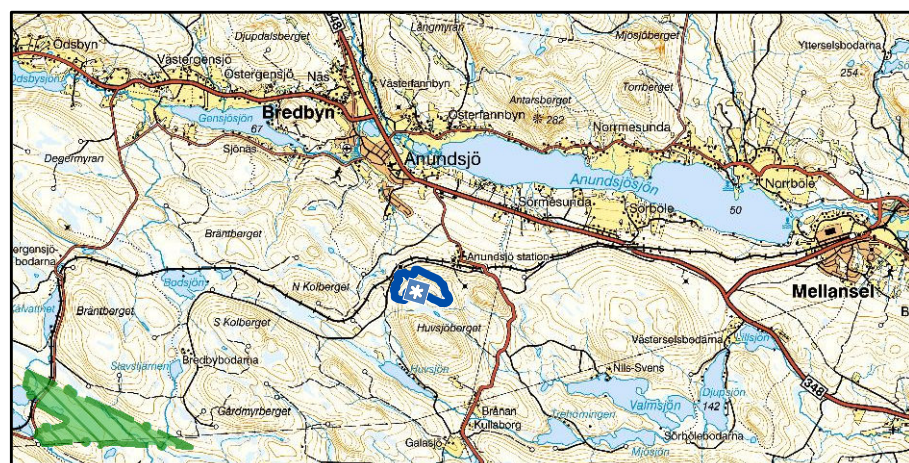
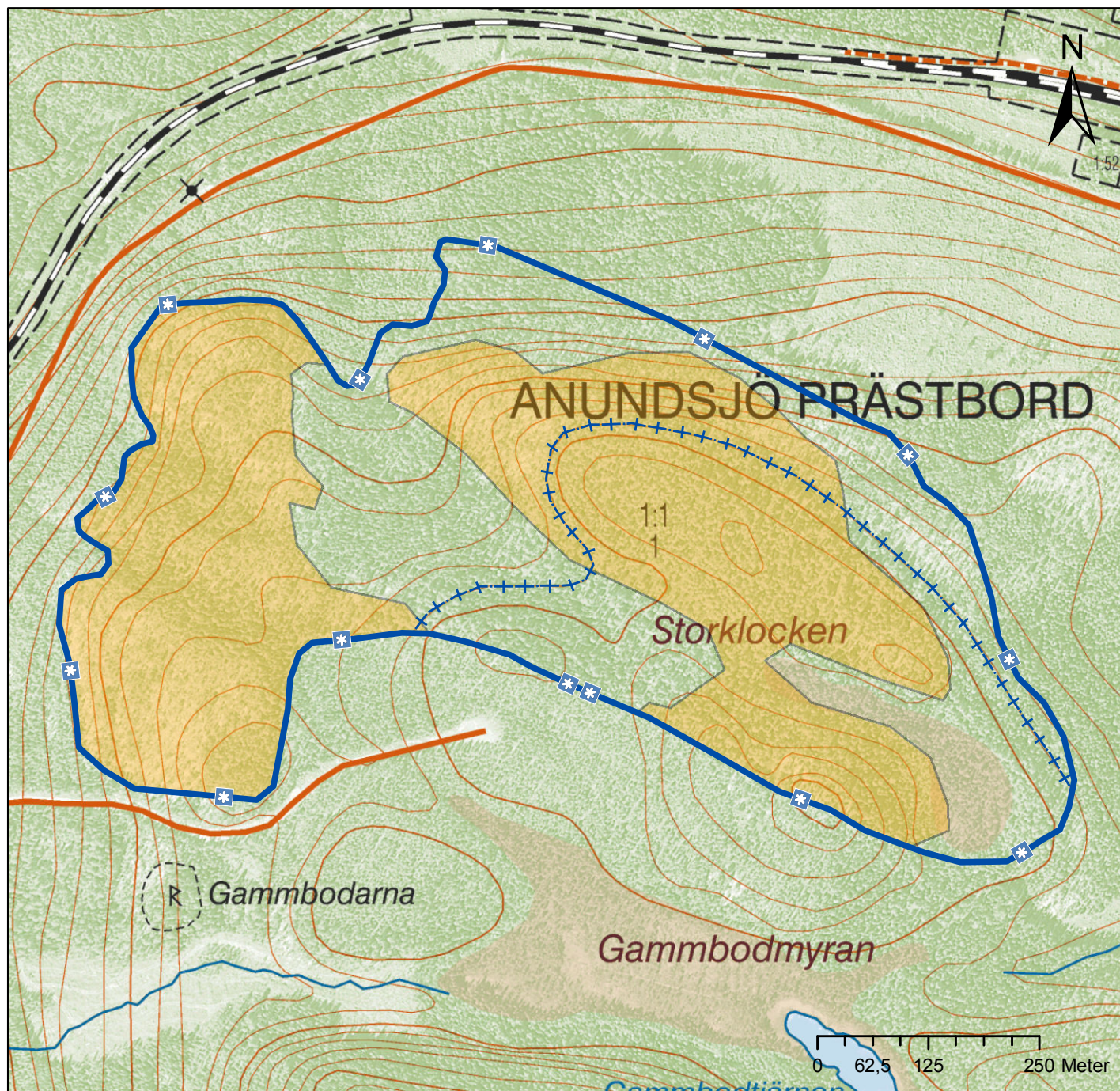
Nils Bodin
naturvårdshandläggare

Bilagor

- 1 Beslutskarta
- 2 Sändlista
- 3 Skötselplan

Storklockens naturreservat

Bilaga 1
Beslutskarta
Dnr 511-7234-2016

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skötselplan för Storklockens naturreservat

Denna skötselplan ska användas tillsammans med det beslut som utgör grunden för planen. I beslutet återfinns viktig information såsom beslutsmening, syfte, föreskrifter och en sammanfattande beskrivning av området.

Gränser

Reservatet ska märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd inom reservatet i gränsgatan och uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar och där det är naturligt för besökare att korsa reservatsgränsen.

Brand

Om okontrollerad brand uppkommer inom reservatet bör släckning inriktas mot naturliga avgränsningar och mot reservatets ytterkanter om räddningschefen anser att branden härmed slutligen kan bekämpas. All eventuell brandbekämpning bör ske med så skonsamma metoder som möjligt och med största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

Servitut och samfälligheter mm

Det finns så vitt känt inga fler samfälligheter, gemensamhetsanläggningar eller servitut som belastar reservatet än de som omnämns nedan.

Vägar

Vägen som går norr om reservatet hör till Kolbergsvägens samfällighetsförening, Bredbyn ga:1. Hänvisning till reservatet sker via denna väg. Staten avser söka lantmäteriförrättning för att ta del i vägsamfälligheten.

Jakt

Staten har upplåtit rätten till all jakt inom naturreservatet till Härnösands stift. Upplåtelsen gäller till och med 30 juni 2021. Avtalet ska sägas upp senast ett år före avtalstidens utgång annars förlängs avtalet automatiskt med 5 år. Uppsägning förutsätter enligt upplåtelsen att jakten regleras i reservatsföreskrifter (Naturvårdsverket diarienummer NV-06371-16).

Reservatsföreskrifterna reglerar inte jakten i sig men reglerar utövandet enligt följande:

Vid uttransport av högvilt ska risken för skador på mark och vegetation, till exempel spårbildning minimeras (se föreskrift A9). Siktgator får inte röjas (se föreskrift A6). Eventuella befintliga jaktorn ska underhållas eller rivas. Uppförande av nya jaktorn är tillåten endast

efter tillstånd från länsstyrelsen (se föreskrift A11). Av reservatsföreskrifterna följer vidare att varken levande eller döda träd i reservatet får nyttjas till ved (se föreskrift A6). Anslag om pågående jakt bör sättas upp i anslutning till reservatstavlorna (se skötselkartan).

Förvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för förvaltningen av reservatet och tillsynen när det gäller efterlevnaden av reservatsbestämmelserna.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Området har indelats i tre skötselområden, se skötselkartan.

Skötselområde 1

Brandpräglad talldominerad barrskog.

Skötselområdet är geografiskt uppdelat i två delområden, A och B.

Övergripande mål

Att bibehålla och i viss mån återskapa den brandpräglade beståndsstrukturen, så att det finns goda förutsättningar för arter knutna till brandpräglade tallskogar av olika slag. Detta innefattar naturskogselement som skadade, döda och döende träd, kolad ved samt lågor i olika nedbrytningsstadier. Nya generationer av tall kommer upp i delar av de brända områdena. Tallar som skadas i elden bildar kåda för att läka stamskadan vilket på sikt gör veden svårnedbruten. På så sätt kan tallarna bli mycket gamla för att småningom finnas länge som torrakor och lågor. Denna målbild gäller för överskådlig tid och innebär att det behövs flera och upprepade bränningar för att nå målbilden och för att upprätthålla brandprägel över tid.

Målordikatorer:

- Antalet levande tallstammar uppgår på sikt till 100-500 per hektar. Målet gäller enskilda bränningsobjekt.
- Genom naturvårdsbränning skapa distinkt solöppna förhållanden i gläntor.
I delar av respektive bränningsobjekt görs antändningen så att hög intensitet och därmed trädödlighet erhålls. På så sätt skapas gläntor i objekten. Dessa utgör vanligen högst en fjärdedel av det enskilda bränningsobjektets totala yta.

Åtgärder

- Bränningsplan
Området bedöms i dagsläget vara svårt att bränna på grund av avsaknaden av naturliga gränser för bränningsobjekt, samt ett relativt långt avstånd till närmsta vattenkälla. Om förvaltningen i framtiden bedömer bränning som genomförbart, ska en bränningsplan upprättas. Denna plan ska noga klargöra hur bränningar ska avgränsas och genomföras. Bränningsplanen ska utformas i enlighet med länsstyrelsens vägledning för naturvårdsbränning (Länsstyrelsen Västernorrland, rapport nr 2015:3). Såväl mål med bränningarna som alla nödvändiga säkerhetsåtgärder ska specificeras i planen.

Observera att de två delområdena A-B inte utgör färdigavgränsade bränningsobjekt, även om avgränsningarna delvis kan fungera som sådana. I samband med bränningsplaneringen ska samråd med berörd sameby ske, om så önskas genom fältbesök.

■ Naturvårdsbränning

Prästbordstallen ska skyddas från att dö och brandkänsliga substrat, såsom naturvärdesträd och död ved, från att brännas upp till följd av eldens verkan.

Förutsättningarna att utföra en naturvårdsbränning är ej optimala på grund av avsaknaden till naturliga gränser och avståndet till vatten. Skötselkartans gränser är ungefärliga.

Om reservatsförvaltaren anser området som svårbränt kan selektiva huggningsingrepp, exempelvis friställning av enstaka grova tallar eller lövträd, för att efterlikna brand genomföras. Dessutom kan enstaka granar fällas för att hålla undan granåterväxt och på så vis förenkla och förbättra säkerheten i framtida naturvårdsbränningar.

Delområde A Drygt 12,5 ha, i västra änden av reservatet. Området domineras av två kalspolade tallhällmarker, där knotiga gamla tallar växer. Ovanpå dessa ligger kalotter av högre bonitet. Områdena har en relativt tydlig brandprägel.

Skötsel: Delområdets torrare tallmarker kan med fördel brännas för att bevara dess brandprägel. Dessa torrare områden korsas av ett något fuktigare blandskogsbälte.

Delområde B Drygt 15,5 ha, i östra änden av reservatet. Området domineras av mycket grovvuxen tallskog, med en mindre tydlig brandprägel än i delområde A. Längst i norr finner man Storklockens kanske finaste kalottbildning.

Skötsel: Även om skogens brandprägel inte är så tydlig, skulle en naturvärdesbränning kunna bidra till en varm öppen skogsmiljö. Vid en tillräckligt intensiv naturvårdsbränning skulle även viss trädödighet uppnås, och en mängd nya substrat berika skogsmiljön.

Skötselområde 2

Grandominerad fuktig barrnaturskog.

Övergripande mål

Att hydrologin i området är opåverkad och låta skogsmiljön utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer.

Detta resulterar i strukturer, såsom gamla, grova träd samt stående och liggande död ved kännetecknande för ett naturligt fungerande och av människan i låg grad påverkat skogsekosystem.

Åtgärder

■ Igenläggning av diken

Ett grunt dike löper genom de gamla myrarna, in i den fuktiga granskogen (se skötselkarta). Det är i dagsläget okänt hur mycket påverkar skogen områdets hydrologi. Om diket bedöms påverka hydrologin bör det läggas igen. Detta ska göras utan att markfuktigheten för omgivande fastigheter påverkas.

Inga övriga åtgärder förutom uppföljning.

Skötselområde 3

Information och tillgänglighet

Övergripande mål

Att låta området vara fortsatt tillgängligt för allmänheten samt att besökare ska få relevant information om området.

Målordikatorer:

- Vid vändplanen strax söder om reservatet finns plats för en till två bilar att parkera. Där står reservatstavlan placerad.
- Aktuell information finns på länsstyrelsens hemsida.
- En informationstavla finns på plats och denna, samt befintlig rastplats och stuga, är i gott skick. Se skötselkartan.

Åtgärder

- Informationstavlor
En informationstavla sätts upp vid vändplanen i slutet av den bilväg som löper söder om området.
- Information på hemsida
En beskrivning av reservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida.
- Rastplats och toppstuga
Befintlig rastplats och toppstuga ska underhållas vid behov, alternativt rivas. Om behov finnes kan ett dass uppföras.

I syfte att skydda byggnaderna får reservatsförvaltaren avverka enstaka träd inom rastplatsens direkta närhet. Även i syfte att upprätthålla en god utsikt får eventuellt enstaka träd, i nordlig riktning från rastplatsen, fällas. Äldre tallar får ej fällas. Fällda träd får användas till ved i reservatet.

- Stig
Vid eventuellt beslut att befintlig stuga och rastplats ska behållas kan anläggningen av en stig dit, från informationstavlan, vara påkallad. Se skötselkartan.

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Prio	Åtgärd	Skötsel- omr	Start	Intervall	Finansiering
1	Informationstavlor	3	2018	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Information på hemsida	3	2018	engångsåtgärd	reservatsanslag
2	Bränningsplan	1	2018	inför brännning	reservatsanslag
2	Igenläggning av diken	2	2018	engångsåtgärd	reservatsanslag
2	Naturvårdsbränning	1	2018	vid behov	reservatsanslag

2	Rastplats och toppstuga	3	2018	indikation på förändring	reservatsanslag
2	Stig	3	2018	engångsåtgärd	reservatsanslag

Uppföljning

Uppföljning av reservatets syfte och gynnsam bevarandestatus för miljöer och arter är en prioriterad uppgift för reservatsförvaltningen, förutom de åtgärder som anges ovan.

Fasta foto- och mätpunkter bör läggas ut inför eventuell naturvårdsbränning. Fotografering och mätning bör göras såväl före som under flera års tid efter bränning. Mätningarna bör dokumentera förändringar av skogsstrukturella variabler som exempelvis trädmortalitet (se vägledning för naturvårdsbränning, lst rap 2015:3, bilaga 6). Inventeringar av i första hand brandgynnade organismer, bland annat vissa insekter, bör också genomföras för att utvärdera åtgärdernas effekter.

För att följa upp eventuella dikesigenläggningar kan förändringar i grundvattennivåerna följas upp med hjälp av grundvattenrör.

Sammanfattning av uppföljningsbara mål

Skötsel- omr	Kvalitetsmål	Intervall
1	Genom naturvårdsbränning skapa distinkt solöppna förhållanden i gläntor.	efter bränning
1	Antalet levande tallstammar uppgår på sikt till 100-500 per hektar. Målet gäller enskilda bränningsobjekt.	efter bränning
3	En informationstavla finns på plats och denna, samt befintlig rastplats och stuga, är i gott skick. Se skötselkartan.	
3	Aktuell information finns på länsstyrelsens hemsida.	
3	Vid vändplanen strax söder om reservatet finns plats för en till två bilar att parkera. Där står reservatstavlan placerad.	

